

Analiza wypadku

**Pozbawienie ubezpieczonego
prawa do świadczenia
z ubezpieczenia wypadkowego**

- ▶ **W myśl art. 21 ust. 1 ustawy wypadkowej świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego nie przysługują ubezpieczonemu, gdy wyłączną przyczyną wypadków, o których mowa w art. 3 tej ustawy, było udowodnione naruszenie przez ubezpieczonego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia, spowodowane przez niego umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.**

- ▶ Ubezpieczony był przedsiębiorcą prowadzącym jednoosobową działalność gospodarczą w zakresie telekomunikacji przewodowej wykonującym prace na wysokości.
- ▶ Odbył szkolenie SEP i uzyskał świadectwo kwalifikacyjne uprawniające do wykonywania prac w obrębie instalacji i sieci elektroenergetycznych o napięciu nie wyższym niż 1 kV.
- ▶ Odbył także szkolenie w zakresie bhp.
- ▶ W dniu zdarzenia wykonując od godziny 16.00 prace montażowe na dachu budynku należącego do klienta, około godziny 18.00-19.00 pośliznął się na wilgotnej blasze i spadł z dachu.
- ▶ Ubezpieczony był wyposażony w specjalistyczne buty posiadające podeszwy antypoślizgowe i szelki bezpieczeństwa, których nie użył z uwagi na dobre warunki pogodowe.
- ▶ W chwili rozpoczynania przez ubezpieczonego pracy na dachu temperatura powietrza na wysokości 2 m nad powierzchnią gruntu wynosiła 5°C, a wilgotność 76%. Po trzech godzinach temperatura powietrza spadła do -0,3°C, a wilgotność wzrosła do 91%. Od godziny 18.00 do 22.00 odnotowano zjawisko szronu.
- ▶ W chwili przystąpienia ubezpieczonego do pracy dach był suchy, a upadek z dachu nastąpił w wyniku poślizgnięcia się ubezpieczonego na mokrej powierzchni. Był to czynnik niezależny od ubezpieczonego, niezależny po jego stronie, który wpłynął na powstanie wypadku. Gdyby warunki atmosferyczne nie zmieniły się, nie doszłoby do upadku ubezpieczonego z dachu.

- ▶ Według ZUS niezastosowanie skutecznych środków ochrony przed upadkiem przy wykonywaniu prac na dachu, na wysokości 2,5 m nad poziomem ziemi w postaci nieużycia szelek bezpieczeństwa przy naturalnie zmieniających się warunkach atmosferycznych w dniu wypadku między godziną 16.00 a 19.00 stanowiło naruszenie przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia i było wyłączną, udowodnioną przyczyną wypadku przy pracy, jakiemu ubezpieczony uległ wskutek rażącego niedbalstwa.

- ▶ Sąd okręgowy podzielił ustalenia faktyczne i rozważania prawne sądu rejonowego prowadzące do uznania, że zachowanie ubezpieczonego, mimo naruszenia przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia, nie kwalifikowało się w kategoriach umyślności i rażącego niedbalstwa stanowiącego wyłączną przyczynę wypadku przy pracy w rozumieniu art. 21 ust. 1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j.: Dz U z 2022 r., poz. 2189, ze zm.). Oprócz zawinionego zachowania poszkodowanego współprzyczyną wypadku były niekorzystne warunki atmosferyczne, to jest mokra powierzchnia dachu. Od powyższego wyroku ZUS wywiódł skargę kasacyjną, którą Sąd Najwyższy ocenił jako nie kwalifikującą się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

- ▶ W myśl art. 21 ust. 1 ustawy wypadkowej świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego nie przysługują ubezpieczonemu, gdy wyłączną przyczyną wypadków, o których mowa w art. 3 tej ustawy, było udowodnione naruszenie przez ubezpieczonego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia, spowodowane przez niego umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. W wyroku z 9 czerwca 2016 r., III UK 158/15, Sąd Najwyższy stwierdził, że przepis ten dla pozbawienia ubezpieczonego prawa do świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego (w tym jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy) wymaga, aby wyłączną (jedyną) przyczyną wypadku było zawinione zachowanie ubezpieczonego, polegające na naruszeniu przez niego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia.

- ▶ Zachowanie ubezpieczonego stanowi jedyną (wyłącznie) przyczynę wypadku wówczas, gdy oprócz tego zachowania nie występują inne przyczyny wypadku, w szczególności działania lub zaniechania innych osób, które mogą być oceniane jako bezpośrednia lub pośrednia współprzyczyna zdarzenia.
- ▶ Przy analizie wypadku konieczna jest - oprócz zachowania samego poszkodowanego - ocena całokształtu okoliczności zdarzenia, w tym zwłaszcza zachowań innych jego uczestników oraz zaniedbań organizacyjno-technicznych pracodawcy.
- ▶ Z art. 21 ust. 1 ustawy wypadkowej wynika bowiem wprost (wyraźnie), że sformułowanie „wyłącznie” odnosi się do przyczyny wypadku, a nie do winy ubezpieczonego. Zatem nawet „umyślne” spowodowanie wypadku nie jest równoznaczne z jego „wyłącznym” spowodowaniem.